

Varierande orsaker till att kvinnor avbryter sin grundutbildning

Pliktverket arbetar för att fler kvinnor ska ansöka om att få göra värn- eller civilpliktsutbildning. Därför är det viktigt för oss att följa upp och se om de kvinnor som vi skriver in också fullgör sin utbildning.

Statistiken visar att andelen kvinnor som avbröt sin värnpliktsutbildning var större 2004 än under de närmast föregående åren. Under 2004 ryckte 562 kvinnor in till värnpliktsutbildning av 88 av dem (15,7 %) avbröt utbildningen samma år. Året innan ryckte 436 kvinnor in och 56 av dem (12,8 %) fullföljde inte utbildningen.

Mot den här bakgrunden har Pliktverket frågat de 94 kvinnor som avbröt sin utbildning 2004 och i början av 2005 om orsakerna till avbrottet. Enkäten besvarades av 67 kvinnor. Årets enkätresultat har jämförts med resultaten från motsvarande undersökning 2003.

Vanligt med flera skäl till avbruten utbildning

Hälften av kvinnorna, 33 stycken, uppgav enbart ett skäl till att de avbröt utbildningen. Detta är de tre främsta enskilda skälen som kvinnorna uppgav:

- skadade eller fick en belastningsskada under tjänstgöringen (11 kvinnor)
- andra medicinska orsaker (6 kvinnor)
- sociala skäl (6 kvinnor).

Övriga kvinnor som besvarade enkäten uppgav däremot att det fanns flera olika skäl bakom avbrottet.

Skador som orsak till avbruten utbildning

Av de kvinnor som avbrutit utbildningen var andelen som skadats inte nämnvärt större under 2004 än under föregående år. Däremot har vi sett att andelen skador/belastningsskador var större bland kvinnliga kompanibefäl inom armén (32 %) än för hela gruppen (19,4 %).

Inga påvisbara skillnader i andelen kravunderskridanden

När Pliktverket skrivit in kvinnorna har verket gjort avsteg från vissa befattningskrav, så kallade kravunderskridanden. När vi jämfört andelen kvinnor som avbrutit utbildningen med den grupp kvinnor som fullföljt utbildningen finns inga påvisbara skillnader i andelen kravunderskridanden mellan de båda grupperna. Pliktverket har inte heller gjort fler kravunderskridanden bland dem som ryckte in 2004 än under 2003.

Psykiska och psykosociala skäl har ökat

Under 2004 har en större andel kvinnor uppgett psykiska eller psykosociala skäl som avbrottskäl än under 2003. Ökningen gäller främst svarsalternativet ”sociala skäl” men också ”trivdes inte med befälen” och det nya svarsalternativet ”nedlåtande attityd mot tjejer”. Ingen har angett ”nedlåtande attityd mot kvinnor” som enskilt skäl. De här skälen samverkar ofta med andra orsaker till avbrott. Det står klart att nedlåtande attityd varit en samverkande faktor i vissa fall, men enbart detta förklarar inte att fler kvinnor har avbrutit sin grundutbildning.

Försvarsbeslutet inte avgörande

Inget tyder på att försvarsbeslutet varit avgörande för de kvinnor som avbrutit utbildningen. Ingen har angett enbart försvarsbeslutet som skäl och endast fem har angett det som en bidragande orsak till att de avbrutit sin utbildning.

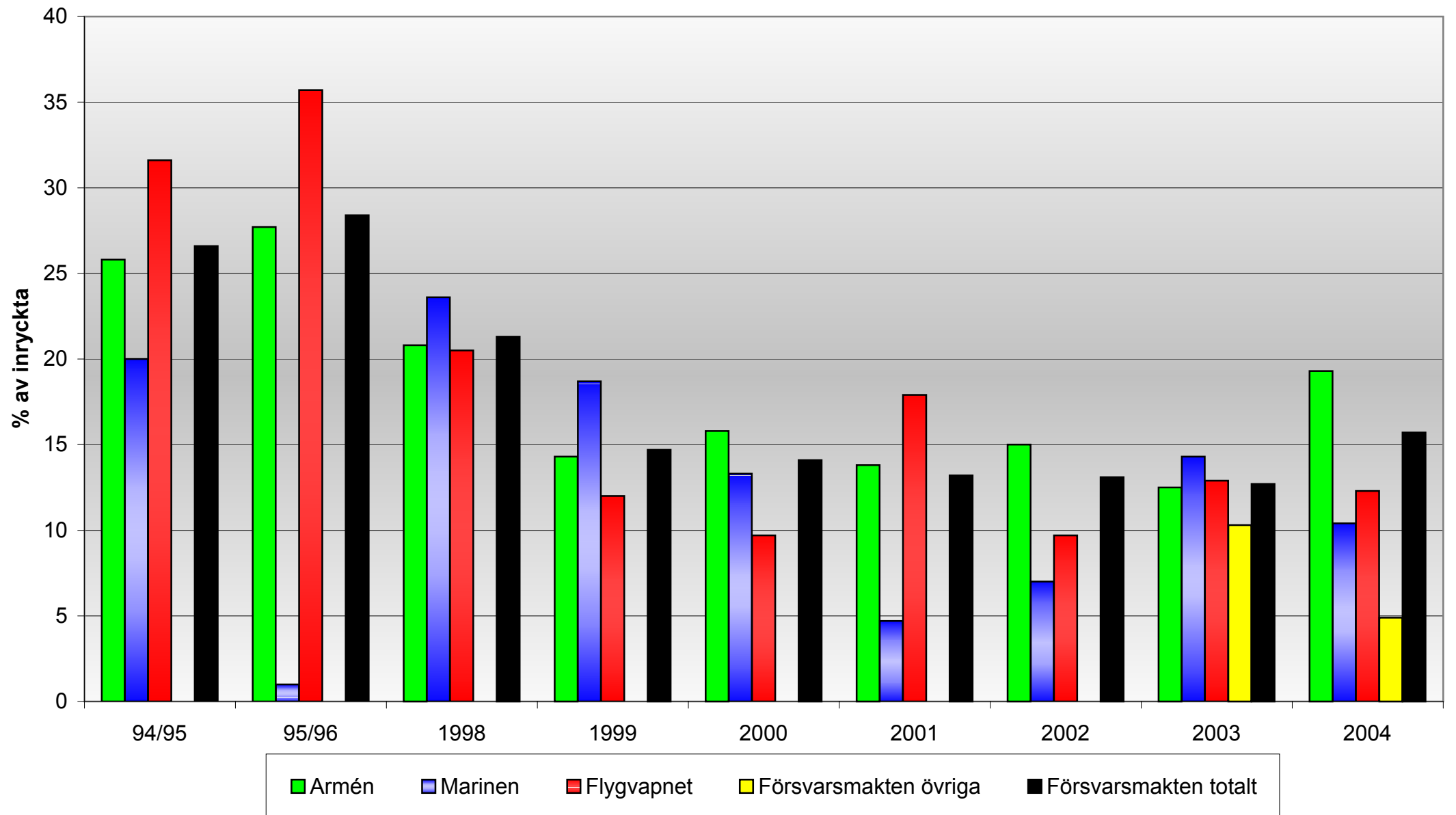
Förväntningar och verklighet skiljer sig åt

För många kvinnor stämde inte deras förväntningar på utbildningen med verkligheten. 17 kvinnor har uppgivit andra förväntningar på utbildningen som orsak till att de avbrutit den. Endast en kvinna har angett det som enskilt skäl. Svartalernativet fanns inte med i föregående års enkät, men fyra kvinnor gav då ändå svar som pekade i den riktningen.

Kvinnorna och Försvarsmakten ger ibland olika skäl till avbrotten

Studien visar att de avbrottsorsaker som Försvarsmakten har rapporterat ibland skiljer sig från de orsaker som kvinnorna själva har angett i enkäten. Detta gäller främst skador och ryggproblem samt psykiska orsaker. Fler kvinnor har angett skador och ryggproblem än vad Försvarsmakten har rapporterat som orsak till de avbrutna utbildningarna. Det omvända förhållandet gäller för psykosociala eller psykiska orsaker, där färre kvinnor angett de orsakerna än vad Försvarsmakten har rapporterat.

Avgångar kvinnor under GU vid försvarsmakten

Varför ökade andelen kvinnor som avbröt sin GU under 2004?

Ett mål i Pliktverkets regleringsbrev är att verket i samverkan med Försvarsmakten och andra utbildningsanordnare aktivt ska verka för att fler kvinnor söker och fullgör värn- eller civilpliktsutbildning. Under ett antal år synes de vidtagna åtgärderna haft framgång eftersom antalet som antagningsprövat och genomfört grundutbildning stadigt har ökat.

Under åren 2002 och 2003 har andelen avgångar bland kvinnor varit något lägre än bland männen. Under 2004 minskade andelen avgångar bland män, till 11,4 procent, medan den ökade bland kvinnor, till 15,7 procent.

Mot bakgrund av bl.a. målet i regleringsbrevet är det viktigt att undersöka de bakomliggande orsakerna till ökningen. Därför har Pliktverket gjort en enkätundersökning bland de kvinnor som ryckte in till en värnpliktsutbildning under 2004 och som av någon anledning avbröt denna.

Tidigare kartläggningar

Avgångsorsaker för kvinnor som är inrapporterade i Pliktverkets informationssystem (Plis)

En kartläggning av vilka avgångsorsaker som har inrapporterats för kvinnor under perioden 2001-2004 i Pliktverkets informationssystem, Plis, visar att nästan 90 procent är olika hälsoskäl.

Störst andel av diagnoserna är inrapporterade i Plis som psykiska eller psykosociala problem

Bland hälsoskäl som inrapporterats i Plis finns diagnoser bl.a. för problem med hörsel, andningsorgan och allergier samt övriga medicinska orsaker. Men de största andelarna av hälsoskäl under perioden 2001-2004 utgörs av psykosociala eller psykiska problem, 46 procent, samt av problem med rygg, leder eller belastningsskador, 25 procent. Utöver hälsoskäl finns en liten andel som sökt vapenfri tjänst samt s.k. övriga orsaker till avbrotten.

Det är inte meningsfullt att göra en jämförelse mellan åren 2001 och 2002 av de inrapporterade skälerna och diagnoserna eftersom det då var få kvinnor som påbörjade och därefter avbröt sin grundutbildning.

Andelen inrapporterade diagnoser för psykiska och psykosociala problem ökade under 2004

Under åren 2003 och 2004 utgör hälsoskäl 87,5 respektive 90,4 procent av de inrapporterade avgångsorsakerna. Delar vi upp gruppen hälsoskäl har statistikutsökningarna visat att psykosociala eller psykiska problem utgör 35,7 procent 2003 respektive 42,5 procent 2004. Problem med rygg, leder eller belastningsskador utgör 21,4 procent 2003 respektive 16 procent 2004 i statistikutsökningarna.

Många med hälsoskäl har saknat diagnos i statistikutsökningarna

En del av de inrapporterade hälsoskäl saknar i statistikutsökningen diagnos för vilket hälsoskäl det gäller. Under 2003 var denna andel 12,5 procent men den ökade under 2004 till 23,4 procent.

I den statistik som Pliktverket tidigare redovisat har andelen inrapporterade hälsoskäl som i utsökningen saknat diagnos lagts ut proportionerligt på övriga rapporterade diagnoser. Därför har andelen på vardera diagnos blivit större i de redovisningarna än den som verket gör här. (En mer detaljerad jämförelse av inrapporterade skäl görs i analysavsnittet.)

Verket har nu gjort en särskild och manuell eftersökning av vilka diagnoser som legat bakom avbrottsorsaken "hälsoskäl" bland de kvinnor som avbröt utbildningen under 2004 och där uppgift om diagnos saknades i statistikutsökningen. Resultatet av denna redovisas i analysavsnittet.

Jämförelse mellan avgångsorsak i Plis och enkätsvar 2003

Under 2002 gjorde Pliktverket en enkätundersökning bland de män som avbrutit sin grundutbildning. Denna följdes av en enkät under 2003 som riktade sig både till män och kvinnor, sammanlagt cirka 2 100 personer varav drygt 900 män och cirka 30 kvinnor besvarade enkäten.

Skillnader mellan inrapporterade diagnoser och vad respondenterna uppger

Vid en jämförelse mellan de inrapporterade avgångsorsakerna och vad respondenterna själva uppgett, både män och kvinnor, framgår vissa skillnader. Jämförelsen nedan är gjord på en aggregerad nivå, d v s ingen jämförelse har gjorts mellan enskilda inrapporterade skäl eller diagnoser och enskilda svar. Syftet med jämförelsen är att i en större undersökningsgrupp finna en plattform till hur Pliktverket kan tolka/värdera enkätsvarerna i 2004:års undersökning. Bland de kvinnor som avbrutit och besvarat enkät under 2003 och 2004 görs senare i rapporten en djupare jämförelse.

I tabellen framgår hur Pliktverket har klassificerat hur de olika svarsalternativen i enkäten har en koppling till de olika kategorierna av avgångsor-

red9

saker. I denna redovisning är inte psykosociala och psykiska problem särredovisade, vilket de är i efterföljande redovisningar. Här är de i samma kategori, psykiska problem.

Orsak till avgången	I Plis 2003	Enkät svar
<u>Hälsoskäl totalt</u>	79 %	80,3%
Psykiska orsaker	35%	25%
- svårt att anpassa sig till lumpen		7,7%
- för stora krav		2,4%
- trivdes ej med befälen		4,0%
- trivdes inte med lumparkompisarna		1,7%
- sociala skäl		9,2%
Skador inkl ryggproblem	24%	32,8%
- ont i ryggen		5,5%
- skada under tjänstgöring		12,6%
- skada mellan mönstring och inryckning		6,1%
- skada redan vid mönstring		8,6%
Andningsorgan och allergier samt övriga med. orsaker	8%	9,7%
Hörsel	12%	12,8%
<u>Sökt vapenfri tjänst</u>	14%	8%
<u>Övriga orsaker totalt</u>	7%	10,9%
Utebliven inställelse eller vägran	2%	
Annan utredning av tjänstgöringsförhållanden	3%	
- befattningen ändrades		5,8%
Övriga orsaker	2%	5,1%

De mest framträdande skillnaderna finns i andelen inrapporterade psykiska orsaker och inrapporterade skador inklusive ryggproblem. En lägre andel respondenter har uppgett psykiska orsaker jämfört med andelen sådana inrapporterade diagnoser. Men en högre andel respondenter har angett skador inklusive ryggproblem än vad som är inrapporterat i Plis.

Pliktverkets rapport Fröken Duktig som Fänrik Karsk

Avbrottsorsakerna är sammanflätade och komplexa

Rapport nr 13, Fröken Duktig som Fänrik Karsk, i Pliktverkets rapportserie innehöll en del som behandlade avgångsorsaker. Där konstaterades

att det var svårt att klassificera avgångsorsakerna på ett tillfredsställande sätt, att konstatera att 9 av 10 kvinnor avgår av hälsoskäl säger inte så mycket utan en vidare analys krävs. Ibland är avbrottsorsakerna sammanflätade och mycket komplexa.

FSC:s rapport om att kvinnor är mer skadedrabbade (får mer belastningsskador) än killarna

FSC har under perioden 2002-2003 gjort en riskjämförelse mellan män och kvinnor att drabbas av olycksfall under värnpliktsjänstgöringen (FSC 16530:50). Denna visar att kvinnor oftare drabbas av personskador än män och att kvinnornas olycksfall får större konsekvenser då skadorna i högre utsträckning medför påverkan på tjänstbarheten eller längre frånvaro.

Bakgrund till enkätundersökningen

En ökad andel kvinnor avbröt under 2004

Av de 562 kvinnor som ryckte in för värnpliktsutbildning under 2004 avbröt 88 stycken samma kalenderår, 15,7 procent, samt ytterligare 6 i början av 2005 (16,7 procent). Av de 436 som ryckte in till värnpliktsutbildning 2003 avbröt 56 stycken under samma kalenderår, 12,8 procent.

Störst andel avgångar bland kompanibefäl inom armén

Medan andelen avgångar bland kvinnor minskat något inom de andra försvarsgrenarna under 2004 har den ökat inom armén. Den största ökningen fanns inom befattningen kompanibefäl, där den var 32 procent. Andelen avgångar var 16 procent för samma befattning i samma försvarsgren föregående år.

Totalt var andelen avgångar bland kvinnor under 2004 19 procent inom armén, inom marinen 10 procent och inom flygvapnet 12 procent. Detta kan jämföras med 2003 då avgångsandelen bland kvinnor inom armén och marinen var 13 procent och inom flygvapnet 14 procent.

Inom armén har andelen avgångar ökat på flertalet förband. Eftersom det rör sig om ett fåtal individer är det inte meningsfullt att redovisa procentuella ökning på samtliga av dessa förband. De förband som haft fler än sex avbrott bland kvinnor och där dessa utgör en andel av mer än 20 procent redovisas nedan i en jämförelse med 2003.

Förband	2003			2004		
	Inryckta	Avgångar	%	Inryckta	Avgångar	%
<u>A9</u>	13	2	15	20	6	30
<u>LG</u>	58	6	10	62	13	21
<u>T2</u>	25	7	28	37	10	27
<u>I19/Pbat</u>	13	2	15	22	6	27

Enkätundersökningen 2004

Enkätutskicket

Den 20 maj 2005 skickade Pliktverket en enkät till samtliga kvinnor, 94 stycken, som påbörjat sin värnpliktsutbildning under 2004 men som senare avbrutit denna. En påminnelse skickades ut den 9 juni. Sammanlagt inkom 67 svar, en svarsfrekvens på 71 procent.

Mot bakgrund av att kanske mer än ett år har förflutit mellan kvinnornas avbrott och enkätutskicket kan svarsfrekvensen sägas vara god. Om och på vilket sätt tidsskillnaden mellan avbrottet och frågeställningen eventuellt har inverkat på hur respondenterna svarat har verket inte vägt in i undersökningen.

Metod för analys

När det i enkätsvaren funnits flera angivna avbrottsorsaker har dessa viktats, bl.a. mot bakgrund av vilket turordningsnummer (1, 2, 3 o.s.v. se bilaga enkät) som kvinnan angett och/eller mot bakgrund av förtydligande fria kommentarer som hon lämnat.

I analysen tas också i vissa fall hänsyn till hur frekvent en del svarsalternativ/skäl markerats. Syftet med detta är att skapa en bild av hur olika faktorer kan ha samverkat som skäl för avbrottet.

Jämförbarhet med 2003 års enkät

För att få en jämförbarhet mellan 2003- och 2004-års enkätutskick har enkätfrågorna så när som på några tillägg varit lika. En redogörelse för vilka dessa är finns nedan under rubrik ”Hypoteser om bakomliggande skäl till ökningen av avgångarna”.

Enkät finns i bilaga C.

Hypoteser om bakomliggande skäl till ökningen av avgångarna

Huvudfrågan i uppföljningen av och enkätundersökningen bland de kvinnor som avbrutit sin värnplikstjänstgöring under 2004 är varför andelen och antalet avbrott ökade jämfört med 2003.

Pliktverket har i samverkan med Försvarmakten resonerat sig fram till några hypoteser om vad orsakerna till ökningen kan vara. Nedan följer en redovisning av dessa. I analysen av enkätsvaren från kvinnor som avbrutit under 2004 och i en jämförelse med kvinnornas enkätsvar under 2003 kommer förhoppningsvis dessa hypoteser att kunna verifieras eller förkastas.

Nytt försvarsbeslut "Vårt framtida försvar"

En hypotes om orsaken bakom ökningen av avgångarna är försvarsbeslutet "Vårt framtida försvar". Som en följd av detta förändrades förutsättningarna för att utbilda sig till yrkesofficer. Detta kan då ha medfört att de värnpliktiga kvinnorna ändrat sina framtidsplaner. Mot bakgrund av detta har 2004 års enkät kompletterats med två frågor.

Kvinnornas fysik

Ovan redovisas ett utdrag ur FSC:s rapport om en riskjämförelse mellan män och kvinnor då det gäller olycksfall i tjänsten. Denna bl.a. ligger till grund för antagandet att kvinnor är mer skadedrabbade än män och att detta i sin tur kan leda till fler avgångar.

Ett annat antagande som ligger till grund för att kvinnor under sin utbildning i större grad drabbas av skador eller belastningsskador är att Pliktverket ibland gör kravunderskridande för den befattningen som kvinnan skrivs in till/tjänstgör på. Hypotesen är då att orsaken till avbrotten och eventuellt också ökningen av dessa under 2004 ligger i att kvinnornas fysik inte är tillräcklig för de befattningar de tjänstgjort på och att de därför har avbrutit sin utbildning.

Jämfört med 2003 års enkät har frågan om skada under tjänstgöring kompletterats med "belastningsskada".

Trakasserier och nedlåtande attityder mot kvinnor

Trakasserier och kränkningar av kvinnor inom Försvarmakten har varit ett debatterat ämne under senare år.. Mot bakgrund av detta finns en hypotes om att upplevelsen av trakasserier och kränkningar under utbildningstiden kan ha spelat en roll i orsakerna till avbrotten. Även om dessa inte ensamt förklarar avbrotten kan de ha varit en samverkande faktor (se ovan rubrik Pliktverkets rapport Fröken Duktig som Fänrik Karsk).

I enkätundersökningen har Pliktverket använt en mildare frågevariant om "Attityden var nedlåtande mot tjejer" istället för de mer värdeladdade begreppen trakasserier och kränkningar. Frågan om nedlåtande attityder har tillkommit i 2004 års enkät.

Diskrepans mellan förväntningar och verkligheten

Om informationen som kvinnorna får om utbildningen är förskönande i jämförelse med det som utbildningen i verkligheten innebär finns en risk att det utlöser känslor av besvikelse hos individerna. En hypotes i undersökningen är således att en del kvinnor avbryter utbildningen därför att verkligheten inte motsvarade deras förväntningar. Förväntningarna som de hade i förväg skulle då bl.a. ha sitt ursprung i den information de fått innan de påbörjade utbildningen. Mot bakgrund av detta har enkäten kompletterats med en fråga.

Övriga, ej förutsedda orsaker till ökningen av avgångarna bland kvinnor

I analysarbetet och i redovisningen behandlas utöver de ovan nämnda även andra förklaringar till ökningen av andelen avbrott bland kvinnor.

Analys***Enkät svar 2004*****Knappt hälften anger endast ett skäl för sitt avbrott**

Av de svarande är det 33 kvinnor (49 procent av de totalt 67 svaranden) som har angett endast ett skäl för avgången. Dessa fördelade sig enligt följande:

1. Jag hade svårt att anpassa mig	2 st
6. Jag sökte vapenfri tjänst	1 st
7. Jag avbröt av sociala skäl	6 st (18% av 33)
12. Mina förväntningar på utbildningen var annorlunda än verkligheten	2 st
14. Jag skadades mellan antagningsprövning och inryckning	2 st
15. Jag skadades eller fick en belastningsskada under tjänstgöringen	11 st (33% av 33)
17. Andra medicinska orsaker	6 st (18% av 33)
18. Andra orsaker	3 st

Drygt hälften anger mer än ett skäl för sitt avbrott

Av de övriga 34 respondenterna har 34 angett minst två skäl, 23 minst 3 skäl, 13 minst 4 skäl, 8 minst 5 skäl och en har angett 6 olika skäl för sitt avbrott. Detta visar, vilket också sägs i rapporten Fröken Duktig som Fänrik Karsk, att avbrottsorsakerna i många fall är komplexa och sammanflätade.

Sociala skäl träder fram efter viktning

När viktningen gjorts, dvs när de olika svaren byggts upp i antal individer, så har 12,9 stycken angett svarsalternativ "Jag skadades eller fick en

red9

belastningsskada under tjänstgöringen”. Detta är en liten ökning jämfört med det antal som angett det som enda skäl, 11 stycken. Då det gäller exempelvis ”Jag avbröt av sociala skäl” så ökar det viktade antalet till 11,4 individer, nästan en fördubbling av antalet. Av detta kan slutsatsen dras att skador/belastningsskador i mindre utsträckning utgör en samverkande orsak till själva avbrottet men att sociala skäl i större utsträckning gör det.

Fördelning på orsaker efter viktning

1. Jag hade svårt att anpassa mig till lumpen	6,3 %
2. Det ställdes för stora krav på mig	0,8%
3. Jag trivdes inte med befälen	4,3%
4. Jag trivdes inte med lumparkamraterna	1,3%
5. Attityden var nedlåtande mot tjejer	3,6%
6. Jag sökte vapenfri tjänst	2,7%
7. Jag avbröt av sociala skäl (t e x partnern, familjen)	17,1%
8. På grund av Försvarmaktens kommande neddragningar och de ändrade förutsättningarna för yrkesofficersutbildning ändrade jag mina planer	2,3%
9. Jag ändrade mina planer på grund av annat	0,2%
10. Min befattning ändrades mellan inskrivning och inryckning	1,2%
11. Min befattning ändrades under pågående utbildning	1,7%
12. Mina förväntningar på utbildningen var annorlunda än verkligheten	7,0%
13. Jag hade en skada redan vid antagningsprövningen	4,9%
14. Jag skadades mellan antagningsprövning och inryckning	5,2%
15. Jag skadades eller fick en belastningsskada under tjänstgöringen	19,4%
16. Jag fick ont i ryggen	1,9%
17. Andra medicinska orsaker	12,9%
18. Andra orsaker	7,2%

En del respondenter har lämnat kommentarer till svarsalternativet ”sociala skäl”. Dessa har exempelvis gällt dödsfall i familjen. De flesta har valt att inte kommentera vilka sociala skäl det gällt.

PLIKTVERKET

2005-09-13

Planeringsstaben

red9

Sida 9

”Skador eller belastningsskador” har främst gällt knän, rygg och hälar. Många av skadorna har uppstått i samband med marscher med packning och felaktiga/tunga lyft.

Bland ”andra medicinska orsaker” har respondenterna uppgett exempelvis astma, magkatarr och herpes.

Exempel på ”andra orsaker” som angetts till avbrottet är ”gillade inte lumpen, fel information av Pliktverket och studier.

Jämförelse med vad som rapporterats i Plis och enkätsvar

Orsak till avgången	I Plis 2003	Enkätsvar 2003	I Plis 2004	Enkätsvar 2004
<u>Hälsoskäl totalt</u>	87,5%	79,7%	90,4%	77,7%
Psykosociala eller psykiska orsaker	35,7%	23,7%	50%	33,4%
- varav psykosociala	19,6%		24,5%	
varav psykiska	16,1%		25,5%	
- svårt att anpassa sig till lumpen		8,1%		6,3%
- för stora krav		1%		0,8%
- trivdes ej med befälen		1%		4,3%
- trivdes inte med lumparkompisarna		2%		1,3%
- nedlåtande attityd mot tjejer		-		3,6%
- sociala skäl		11,6		17,1%
Skador inkl ryggsproblem	21,4%	39,9%	19,1%	31,4%
- ont i ryggen		8,1%		1,9%
- skada under tjänstgöring		17,7%		19,4%
- skada mellan mönstring och inryckning		4%		5,2%
- skada redan vid mönstring		10,1%		4,9%
Andningsorgan och allergier samt övriga medicinska orsaker	16,1%	15,1%	9,6%	11,9%
Hörsel	1,8%	1%	3,2%	1%
Saknar diagnos	12,5%		8,5%	
<u>Sökt vapenfri tjänst</u>	5,4%	0%	5,3%	2,7%
<u>Övriga orsaker totalt</u>	7,2%	20,2%	4,3%	19,4%
Utebliven inställelse eller vägran	1,8%		-	-
Annan utredning av tjänstgöringsförhållanden	5,4%		3,2%	
- befattningen ändrades		10,6%		2,9%
Ändrade förutsättningar för att bli yrkesofficer		-		2,3%
Ändrade planer pga av annat		-		0,2%
Andra förväntningar på utbildningen		-		7,0%
Övriga orsaker		9,6%	1,1%	7,2%

Diagnosen bakom hälsoskälet saknades för många vid en statistikutsökning i Plis

Efter den maskinella utsökningen i Plis saknades i många fall uppgift om den diagnos som låg bakom avbrottsorsaken "hälsoskäl". I samband med den här aktuella enkätundersökningen, där 22 personer av dem som avbröt av hälsoskäl under 2004 saknade diagnos i utsökningen, gjorde verket en manuell eftersökning av de saknade diagnoserna. Resultatet av eftersökningen blev att 14 av de 22 kunde knytas till en "inrapporterad" diagnos. De återstående 8 personerna, 8,5%, hade i de flesta fall verbala beskrivningar av hälsotillståndet men saknade en "inrapporterad" diagnos. (Tabellen ovan är sammanställd efter den manuella eftersökningen.)

Motsvarande eftersökning av diagnoser för dem som avbröt 2003 har inte gjorts. Pliktverket kommer att utreda orsaken till varför diagnoserna för hälsoskäl i vissa fall inte kommer med i de statistiska utsökningarna.

Skillnader mellan inrapporterade diagnoser och vad kvinnorna själva uppger

Skillnaderna i inrapporterade diagnoser och självskattning är lika dem som framgick av totalenkäten under 2003. En lägre andel respondenter har angett psykiska eller psykosociala orsaker som skäl till avbrottet jämfört med vad som är inrapporterat i Plis. Men en högre andel har angett skador/belastningsskador än vad som rapporterats i Plis. Diskrepansen mellan andelen i Plis inrapporterade psykiska eller psykosociala orsaker och vad respondenterna själva har uppgett som orsak till avbrotten under 2004 är särskilt anmärkningsvärd.

Skillnaderna finns även på individnivå

I cirka 15 av de 67 enkätsvar som kommit in (22%) finns det skillnader mellan vad individen/respondenten själv har upplevt var orsak till avbrottet och vad som är inrapporterat i Plis. I de flesta fall där skillnader finns är dessa inrapporterade som psykiska eller psykosociala orsaker/diagnoser medan respondenterna själva har uppgett exempelvis astma och olika skador. Ett par av kvinnorna som fått psykiska eller psykosociala diagnoser inrapporterade har berättat om trakasserier och kollektiv bestraffning.

3 kvinnor som i enkäten angett sociala skäl och att de haft "andra förväntningar på utbildningen" har fått diagnoser om allergi och ätstörningar inrapporterade i Plis.

*Jämförelse med enkätsvar 2003***Psykiska eller psykosociala skäl har ökat**

En betydligt högre andel kvinnor har angett svarsalternativ med koppling till psykiska eller psykosociala skäl för sitt avbrott under 2004 än 2003. Ökningen finns på svarsalternativet "trivdes inte med befälen" och "sociala skäl" samt på den nytillkomna frågan om "nedlåtande attityder mot tjejer". I enkätundersökningen 2003 inkom utanför själva frågeställningen även kommentarer om "nedlåtande attityder" mot kvinnor.

Samtliga av de skäl som redovisats ovan är sådana som i hög grad samverkar med andra orsaker till avbrottet.

En lägre andel respondenter har under 2004 uppgett skador och ryggproblem som orsak till avbrottet även om skador under själva tjänstgöringen ökat något.

Bland de övriga orsakerna har en lägre andel av kvinnorna angett "befattningen ändrades" medan 7 procent under 2004 angett det nya svarsalternativet "andra förväntningar på utbildningen".

*Hypotes "Nytt försvarsbeslut"***Finns inget som tyder på att kommande försvarsbeslut påverkade**

Endast 2,3 procent har angett "Försvarsmaktens neddragningar och ändrade förutsättningar för yrkesofficersutbildning" som orsak till sitt avbrott. Ingen har angett det som enskilt skäl och endast 5 respondenter har angett det som ett delskäl.

Vid A9, som efter försvarsbeslutet flyttas från Kristinehamn till Boden, ökade andelen avgångar bland kvinnor från 15 procent 2003 till 30 procent 2004. Det går inte att utifrån de inkomna enkätsvaren utläsa att den förestående flytten skulle ha inverkat på andelen avgångar. Detsamma gäller för Amf 1, som flyttas från Rindö till Haninge /Berga.

Andelen avgångar har även ökat på förband som inte varit utpekade för nedläggning eller flyttning. Detta gäller exempelvis P4, LG och F7.

Det finns inget i enkätsvaren som tyder på att det förestående försvarsbeslutet skulle vara orsak till ökningen av andelen avbrott bland kvinnor. Detta gäller också för kompanibefäl inom armén. Bland dessa har endast en respondent markerat svarsalternativet och dessutom rangordnat det lågt.

Hypotes "Kvinnornas fysik"

Inget tyder på att kvinnorna totalt sett skulle varit mer skadedrabbade 2004

Det finns en liten ökning av andelen kvinnor som skadats under tjänstgöringen jämfört med 2003 men totalt utgör skador och ryggproblem en lägre andel av avbrottsorsakerna. Ingen har under 2004 angett "ont i ryggen" som enskild avbrottsorsak, för fyra kvinnor har detta varit ett samverkande skäl. I 2003-års enkät angav 2 kvinnor ryggen som enskilt skäl.

En lägre andel har också uppgett att de hade en skada/åkomma redan vid mönstringen. Sammanlagt har 7 kvinnor angett detta svarsalternativ, varav en som enskilt skäl. Denna hade också lämnat information om sin skada vid antagningsprovningen.

Jämfört med resultatet av enkätundersökningen 2003 som också omfattade svar från drygt 900 män har en högre andel kvinnor uppgett att en skada under tjänstgöringen varit orsak till avbrottet. Dock finns det inget i enkätsvaren som tyder på att kvinnorna totalt sett skulle varit mer skadedrabbade 2004 än 2003.

Av resultatet framgår däremot att andelen kvinnliga kompanibefäl inom armén som angett skador/belastningsskador som ett skäl för sitt avbrott är högre, 32 procent, än för totalen, 19,4 procent. 7 av 22 svarande kompanibefäl inom armén som avbrutit anger skada/belastningsskada under tjänstgöring som enskilt skäl för sitt avbrott. Av de 8 inkomna enkätsvaren från kompanibefäl under 2003 har 2 angett skada som skäl för sitt avbrott.

Skadorna/belastningsskadorna under 2004 har exempelvis uppstått i samband med marscher, för stor utrustning bl.a. skor och när tung packning burits.

Inte fler kravunderskridanden för dem som avbrutit

Pliktverket har gjort kravunderskridande för kvinnor som skrivits in för utbildning. Dock har det sedan Pliktverket började titta på detta inte funnits några påvisbara skillnader mellan de kravunderskridanden som gjorts för de kvinnor som avbrutit respektive de kvinnor som fullföljt sin utbildning. Procentandelen kravunderskridanden bland dessa grupper är lika.

Pliktverket har inte heller gjort en större andel kravunderskridanden för de kvinnor som ryckt in 2004 jämfört med dem som ryckte in 2003. Detta förklarar inte ökningen av avgångar under 2004.

Hypotes ”Trakasserier och nedlåtande attityder”

Nedlåtande attityder förklarar inte ökningen men har samverkat med andra faktorer

3,6 procent av respondenterna har angett ”Attityden var nedlåtande mot tjejer” som en delorsak till avbrottet. Inget har angett det som enskilt skäl till avbrottet. Sammanlagt 9 kvinnor har nämnt skälet.

Tre kvinnor har graderat detta delskäl med en etta men angett samverkande skäl såsom Försvarmaktens neddragningar och ändring av befattning.

Bland kompanibefäl inom armén är andelen som angett svarsalternativet nedlåtande attityder lägre än för totalen.

De flesta som markerat svarsalternativet om nedlåtande attityder har också kommenterat det. Exempel på en mindre allvarlig kommentar är:

”Befälen vände sig alltid mot killarna och inte mot alla.”

Minst två har lämnat kommentarer av mer allvarlig karaktär:

”Vissa befäl skämtar om vad de ska göra med sin fru när de kommer hem. Många sexanspelande skämt.”

”Sexuella trakasserier, eskalerade, anmälan resultatlös plus mer trakasserier.”

Bland enkätsvaren fanns också kommentarer som beskriver en positiv bild av attityderna då det gäller jämställdhet:

”Har aldrig upplevt ett ställe (arbetsplats) där alla varit så medvetna om problemen. Jag märkte aldrig några problem heller.”

I 2003 års enkätundersökning fanns också kommentarer om nedlåtande attityder mot kvinnor trots att dessa inte efterfrågades explicit. Pliktverket bedömer därför att slutsatsen inte kan dras att de 3,6 procent som angett skälet i 2004 års undersökning är en ökning jämfört med föregående år. Dessa förklarar inte heller ökningen av den totala andelen avbrott. Däremot står det klart att nedlåtande attityder varit en samverkande faktor till avbrotten i vissa fall.

*Hypotes "Diskrepans mellan förväntningar och verkligheten"***Många har angett skälet att de hade andra förväntningar**

Sammanlagt 7 procent av respondenterna har uppgett att "mina förväntningar på utbildningen var annorlunda än verkligheten". Bland kompanibefäl inom armén är andelen lägre.

17 kvinnor har markerat svarsalternativet om annorlunda förväntningar. Detta är lika många som markerat "Jag skadades eller fick en belastningsskada under tjänstgöringen". Dessa skäl har markerats mest frekvent bortsett från "Jag avbröt av sociala skäl".

En av kvinnorna har markerat skälet om annorlunda förväntningar som enskilt skäl. Hon kommenterar markeringen enligt följande:

"Under min...GSU... hade jag några av de roligaste och mest givande veckorna i mitt liv. När vi sedan positionerades ut hade jag ingen aning om den tristess som väntade.... En understimulering utan dess like och jag började må psykiskt dåligt av att vara så inaktiv..... Jag är mycket besviken på min inskrivningsförrättare som fick mig att tacka ja till denna tjänst...Känner mig fortfarande lurad"

Två andra respondenter har kommenterat:

"För det första stämde inte infon om min utbildning från Pliktverket..."

"Fick helt enkelt en chock när jag ryckte in. Bo med så många, inte vara självständig alls."

De som markerat svarsalternativet om diskrepans mellan förväntningar och verklighet har i de flesta fall också markerat något eller några av svarsalternativen om anpassning och/eller alternativen om trivsel med befäl och lumparkamrater. Någon har också markerat ändrad befattning.

Kommentar om förväntningar har även lämnats av några som inte markerat svarsalternativet:

"Jag hade förväntat mig bättre ordning och disciplin och effektivitet. Det kändes poänglöst att stanna, som slöseri med min tid, kompetens och arbetsvilja."

I 2003 års enkätundersökning fanns inte frågan om annorlunda förväntningar explicit ställd. Men i enkäten fanns möjlighet att lämna övriga kommentarer. Fyra respondenter har lämnat kommentarer som pekar på att de haft förväntningar som inte motsvarades i verkligheten. Två av dem är:

”Det var lite hårdare än vad jag förberett mig på”

”Jag avbröt för lumpen var något av det mesigaste jag provat på...”

Förväntningarna kan ha förändrats

Även om det inte går att dra en slutsats finns det indikationer på att någon förändring kan ha skett mellan 2003 (eg. 2002 då de flesta av kvinnorna antagningsprövade) och 2004 (eg. 2003 då kvinnorna antagningsprövade) då det gäller hur förväntningar på utbildningen skapas för/bland kvinnorna. Detta ensamt förklarar troligtvis inte ökningen av antalet och andelen avgångar under 2004 men bör vara värt att titta vidare på.

Övriga orsaker till ökningen av avgångarna

Ökning av sociala skäl

En stor ökning, från 11,6 till 17,1 procent, av angivna avgångsorsaker mellan 2003- och 2004 års enkätundersökning finns i svarsalternativet ”Jag avbröt av sociala skäl”. Av de 22 som markerat svarsalternativet har (endast) 11 kommenterat markeringen. Cirka hälften av dessa rör händelser i privatlivet såsom dödsfall och ändrade familjeförhållanden. Restande del har en koppling till sådant som inträffat under utbildningen. En av dem som angett sociala skäl som enda orsak kommenterar:

”Att jag inte fick någon ordentlig hjälp och att jag inte fick mycket förståelse för det som hänt bidrog till att jag slutade. Försvaret är bra på att förstå fysiska skador men dom psykiska kan dom inte hantera.”

Mot bakgrund av att det är en så stor andel som uppger att de avbryter p.g.a. sociala skäl, nästan lika stor som den som anger skada under tjänstgöring, borde det vara av intresse att bistå med den hjälp som efterfrågas i ovanstående kommentar. Det borde också vara intressant att bevaka hur förhållanden under utbildningstiden samverkar med kvinnans upplevelse av sin sociala situation.

Positiva och negativa kommentarer om Lumpentiden

Många har lämnat positiva och negativa kommentarer om sina erfarenheter i samband med utbildningen. (Dessa redovisas kategoriserade i bilaga D för 2004 och i bilaga E för 2003.)

Många av dem som av någon anledning avbröt sin värnpliktsutbildning har trots avbrottet lämnat positiva kommentarer då det exempelvis gäller trivsel och omhändertagande:

”Det jag hann uppleva var i alla fall en upplevelse jag minns länge.”

red9

”Min tid i lumpen är det roligaste jag någonsin gjort...Kraven var på lagom nivå och befälen både yrkesprofessionella och snälla beroende på tillfälle och situation”.

Men nästan lika många har lämnat negativa kommentarer:

”...Det var hemskt att bli behandlad som en liten myra. Man hade inget människovärde alls. Vi fick inte ens vattenflaskor de första dagarna.”

”Hade svårt att lära mig saker kring AK 4:an, vilket ledde till mycket kollektiv bestraffning för mina gruppkamrater..”

Detta pekar på att kvinnornas upplevelser under utbildningen är mångfacetterade och komplexa på liknande sätt som själva avbrottsorsakerna är sammanflätade och komplexa.

Övrigt

Målen i regleringsbrevet är att Pliktverket, Försvarmakten och andra utbildningsanordnare i samverkan aktivt ska verka för att fler kvinnor söker och fullgör värn- eller civilpliktsutbildning. Mot bakgrund av det är det viktigt att orsakerna till varför kvinnorna inte lyckas fullgöra denna pliktutbildning dokumenteras på ett tillförlitligt och systematiskt sätt. Det är också viktigt att se till att den diagnos som inrapporterats också har en överensstämmelse med individens bild av orsaken till avbrottet.

Renée Degler, Planeringsstaben, i samarbete med
Ingvar Ahlstrand, Planeringsstaben
Rigmor Lilja, Planeringsstaben och
Lars Boström, Informationsstaben

Datum

Maj 2005

Varför avbröt du lumpen?

På den här sidan finns olika påståenden som skulle kunna vara orsak till att du avbröt utbildningen. Markera med en 1:a det påstående som du tycker stämmer bäst. Var det flera orsaker markerar du dem med 2, 3 osv. Lägg till kommentar där det finns en linje. Använd gärna baksidan för att kommentera ytterligare.

Jag hade svårt att anpassa mig till lumpen
 Det ställdes för stora krav på mig
 Jag trivdes inte med befälen
 Jag trivdes inte med lumparkamraterna
 Attityden var nedlåtande mot tjejer Ge exempel _____

Jag sökte vapenfri tjänst Ange orsak _____

Jag avbröt av sociala skäl (t e x partnern, familjen)

På grund av Försvaretskommandets kommande neddragningar och de ändrade förutsättningarna för yrkesofficersutbildning ändrade jag mina planer
 Jag ändrade mina planer på grund av annat

Min befattning ändrades mellan inskrivning och inryckning
 Min befattning ändrades under pågående utbildning
 Mina förväntningar på utbildningen var annorlunda än verkligheten

Jag hade en skada redan vid antagningsprövningen
 Typ av skada _____
 Nämnde du denna skada vid antagningsprövningen (ja eller nej) _____

Jag skadades mellan antagningsprövning och inryckning
 Typ av skada _____

Jag skadades eller fick en belastningsskada under tjänstgöringen
 Typ av skada _____
 I samband med (aktivitet) _____

Jag fick ont i ryggen
 I samband med (aktivitet) _____

Andra medicinska orsaker _____

Andra orsaker _____

Kategoriserade kommentarer i enkätsvaren 2004

Trivsel/omhändertagande

Positiva

Jag vill fortsätta och trivs där

Trivdes bra med mina kamrater

I övrigt trivdes jag mycket bra, bra befäl, utbildning och kamrater.

Det jag hann uppleva var i alla fall en upplevelse jag minns länge.

Jag trivdes i lumpen.

Älskade folket, lumpen och befälen-hade jättekul.

Jag trivdes kanonbra med lumparkompisarna och alla befäl var bra utom en.

För övrigt trivdes jag alldeles utmärkt med både befäl och lumparkompisar...

Min tid i lumpen är det roligaste jag någonsin gjort...Kraven var på lagom nivå och befälen både yrkesprofessionella och snälla beroende på tillfälle och situation.

Jag trivdes jättebra i lumpen och hade så gärna velat stanna kvar....och kamraterna var jätteschyssta.

...Annars så var alla super gulliga och trevliga, både befäl som lumparkompisar.

Väldigt bra befäl!!! Hade dock svårt att anpassa mig.

Negativa

Att jag inte fick någon ordentlig hjälp och att jag inte fick mycket förståelse för det som hänt bidrog till att jag slutade. Försvaret är bra på att förstå fysiska skador men dom psykiska kan dom inte hantera.

Fick helt enkelt en chock när jag ryckte in. Bo med så många, inte vara självständig alls.

Befälen trakasserade mig (2 st). Jag anmälde detta ... efter råd av en sjuksköterska. Hon hamnade i en dispyt med ett av mina befäl angående att de ville/hotade med att skicka hem mig pga en infektion. Vi satt i samtal flera gånger men utan resultat. Befälen lovade att bättra sig men senare på kvällen tog de in mig och skällde ut mig i över två timmar för att jag hade skämt ut dem. Det var då jag fick nog och bad om förflyttning men fick nej.

Då ljög jag och sa att jag var deprimerad. Då fick jag frisedel.

Hade svårt att lära mig saker kring AK 4:an, vilket ledde till mycket kollektiv bestraffning för mina gruppkamrater, något man inte orkar i längden. Detta handlade dock inte om alla mina befäl, utan bara ett...Skulle när som helst försöka göra lumpen igen med ett annat befäl!

Jag gillade inte lumpen alls. Det var hemskt att bli behandlad som en liten myra. Man hade inget människovärde alls. Vi fick inte ens vattenflaskor de första dagarna.

Jag trivdes först inte med dom dåvarande lumparkompisarna men jag sa och ville vara kvar och genomföra min utbildning om jag inte kunde få byta befattning.....men där jag befann mig under mina två veckor så ville dom inte ha mig kvar av mycket orättvisa skäl och orättvist behandlad av såväl kapten som annan psykolog blev jag utskickad....

Fick aldrig rätt info från början, kände mig nedvärderad av pliktverket som lovade att en tjej skulle finnas i min grupp men inte – blev ensam med 700-1 000 killar.

Befälen – de ingav överhuvudtaget inget förtroende. Verkade snälla men okompetenta.

Nedlåtande attityder mot tjejer

Positiva

...hade jättekul. Märkte inget kvinnoförnedrande eller dylikt men jag är en ganska hård tjej som tål skämt.

Har aldrig upplevt ett ställe (arbetsplats) där alla varit så medvetna om problemen. Jag märkte aldrig några problem heller.

Mina befäl gjorde ingen skillnad mellan killar och tjejer.

....hade dock svårt att anpassa mig....men absolut inga sextrakasserier el diskriminering

Negativa

Aktiviteterna var inge vidare anpassade

En kille kan inte bli för mycket kompis med en tjej. Ytlig kontakt. Rykten kom igång för ingenting.

Killarna snackade bara en massa skit om tjejer

Vissa befäl skämtar om vad de ska göra med sin fru när de kommer hem. Många sexanspelande skämt.

Killarna får sjukmönstra men inte tjejerna, för de är här frivilligt m.m.

Bilder, snack

”Stirring” som pågick i exempelvis matsalen.

En furir var lite nedlåtande, det kändes otryggt..

Alla killar var emot oss tjejer som var på samma ställe men sen tror jag att det var för att ingen förstod vår skånska.

Sexuella trakasserier, eskalerade, anmälan resultatlös plus mer trakasserier.

Befälen vände sig alltid mot killarna och inte mot alla.

Om tjänstgöringen

Positiva

-

Negativa

Fast jag klarade kraven på mönstringen fick jag skador vilket var väldigt synd för jag hade tränat och förberett mig inför lumpen flera år innan inryck.

Ändring av befattning från en relativt vapenfri tjänst som vädergruppchef till en betydligt råare och brutalare som skyttegruppchef. Neddragningar och följande omplaceringar gjorde att jag fick en tjänst som var väldigt långt ifrån den jag fick vid mönstringen.

För det första stämde inte infon om min utbildning från Pliktverket...

Under mina 5 veckor långa GSU... hade jag några av de roligaste och mest givande veckorna i mitt liv. När vi sedan positionerades ut hade jag ingen aning om den tristess som väntade.... En understimulering utan dess like och jag började må psykiskt dåligt av att vara så inaktiv...Jag är mycket besviken på min inskrivningsförrättare som fick mig att tacka ja till denna tjänst...

Jag fick alldeles för lite info på mönstringen om utbildningen....jag tycker man ska få mer info om vad som förväntas av en.

Pga belastningsskador fick jag byta befattning...till att bli malaj....Allt blev bara skit...
Glöden försvann helt i mig... Fast kanske jag ska ha kredit när jag klarade 3 månader med
50kg packning då jag bara är 157 cm lång och väger 60 kg.
Jag hade förväntat mig bättre ordning och disciplin och effektivitet. Det kändes poänglöst
att stanna, som slöseri med min tid, kompetens och arbetsvilja.

Skada/belastningsskada under tjänstgöring

Skada

Ryggont, vridet bäckenben
Nervskada i axeln, muskelinflammation i
skulderbladet

Benhinneinflammation
Hälseneinflammation
Löparknä och ont i ryggen

Knäskada
Korsbandet gick av
Ont i fötterna/hälarna
Problem med hälsena

Lårmuskelfästet gick av
Bröt nacken, sju revben, punkterad lunga
Knän, rygg
Benbrott i fot
Knä
Träningsfel i ryggen
Luxernade nyckelben
Ont i ryggen
Knäskada

Aktivitet

Långa marscher, snedlastad packning
Fick ut för stor utrustning, fick stridsbälte i
st L men, jag behöver X S. Vilket berodde
på förrådsdetaljens lathet o inkompetens.
Marsch, löpning, dåliga skor
Kängorna var för stora
Långa marscher med packning under GSU,
felaktiga lyft i fält
Framryckning i skogen
Skyddsvaktsutbildning
Exercis
Marsch, fys, troligen mycket gång i
kängorna
Marsch
Bilolycka i tjänsten
Tunga lyft i knästående
-
Jogging i terräng
Under fältvecka
Tung rygg- och axelbelastning, ex ryggsäck
Marschträning
Springning, testet milen

Skada mellan antagningsprövning och inryckning

Skada

Rygg lumbal

Spricka i minisken
Benhinneinflammation

Kommentar

Tränade upp rygg innan inryckning. Ville ej
sluta men läkaren tyckte jag skulle träna
igen och komma tillbaks senare.
Behövde opereras (men avbröt pga tinnitus)
Som förvärrades vid högvaktsövningar.

Skada redan vid antagningsprövning

Skada

Lättare skolios i ryggraden

Nämnt vid antagningsprövning och kommentar

Ja-fick ont i ryggen

Extremt söndriga knän (båda)

Nej – ville verkligen göra lumpen och trodde inte mina knän skulle ta riktigt så mycket stryk...Tog 3 månader innan jag kunde gå riktigt igen efter en vecka av givakt, manöver och marsch.

Psykisk ohälsa, depression

Nej

Höft/knäskada

Ja

Manodepressiv

Nej (mådde bra vid mönstringen)

Knäskada

Ja, men hade inga problem när jag åkte.

Tinnitus

Ja, förvärrades under tiden i lumpen

Kategoriserade kommentarer i enkätsvaren 2003

Trivsel/omhändertagande

Positiva

Det var något av det roligaste jag gjort. Ångrar idag att jag mönstrade av (sociala skäl, pojkvän)

Hade gärna fortsatt om jag inte hade blivit överkänslig (gran, impregneringsmedel)

Trivdes jättebra med befäl och lumparkamrater. Men trivdes inte med alla rutiner och den inrutade och instängda miljön... Fick mycket stöd av mina befäl..

Jag trivdes oerhört bra med killarna och de flesta befälen så det var absolut inte det....visste nog inte riktigt vad jag gav mig in på. Kraven på mig var 100% från min mamma.

Som tjej vill jag nog bara poängtera att panikångesten inte hade något med kraven eller befälen att göra ...på grund av tidigare händelser.

Trivdes mycket bra i lumpen. Fick sluta mot min vilja.

Jag trivdes bra i lumpen... fick problem med huvudvärk....5 månader efter jag slutat lumpen hittades anledningen....ögonfel.

Negativa

...ville söka och komma in på Stri C. Fick inte den tjänsten, dessutom tyckte jag inte om bemötandet jag fick från vissa på Pliktverket...tog den tjänst jag blev erbjuden av inskrivaren (ville inte ha den egentligen) Bevakningssoldat.... I april 03 fick jag möjlighet att byta till trafikledarbiträde....men fick sedan byta igen pga att jag ej har B-körkort. Blev då sambandsgruppchef och det trivdes jag inte med....kände mig överkörd.

Nedlåtande attityder mot tjejer

Positiva

-

Negativa

Det var bara vissa lumparkamrater jag ej trivdes med. Sen förekom det klotter om mig på toaletter, fick vissa kommentarer för att jag var tjej osv.

Jag blev sexuellt trakasserad av 5 andra värnpliktiga....De fem killarna blev anmälda.

Om tjänstgöringen

Positiva

.. slutade enbart pga skadan. Funderar på att göra om lumpen igen om nått år om knät håller.

Negativa

Det var lite hårdare än vad jag förberett mig på

Jag ryckte in som sambandsman, förare men min befattning ändrades någonstans på vägen Befälen sa efter inryckning att vi inte skulle få de befattningar vi var uttagna till. Om jag inte fått det jag var uttagen till hade inte lumpen gett mig något.

Närmare hälften av årets tolkelever lämnade tolkskolan, många pga ej tillräckligt goda resultat, jag var en av dem. Tolkskolan borde ta vara på ungdomarna bättre. Det är slöseri med pengar att avskilja elever som kan så mycket på grund av poängregler. Jag avbröt för lumpen var något av det mesigaste jag provat på.... Jag ville ha en hårdare befattning än vad jag fick..

Skada/belastningsskada under tjänstgöring

Skada	Aktivitet/kommentar
Knäledsinflammation	
Skada i höger mellanfot	
Ont i ryggen, höft och bäcken	Mina problem hade ingenting med lumpen att göra..sannolikt ett utbrott av reumatisk sjukdom
Hjärnskakning	Fall i trappa
Smärta i rygg	Av vapnet
Ont i ryggen	
Belastningsskador på/i knäna	
Ont i ryggen	
Knäskada	
Knäskada	
Axelskada	
Löparknä	Ville fortsätta men avråddes av läkare

Skada mellan antagningsprövning och inryckning

Skada	Kommentar
Ont i ryggen efter bilolycka	

Skada redan vid antagningsprövning

Skada	Nämnt vid antagningsprövning och kommentar
Utslitna ledband i knän, ryggbesvär	
Ryggproblem	? ..testade ändå lumpen där problemet förvärrades
Broskbildning i knäna	
Knäskada	
Skada i handleden	
Mjukt brosk i knäna	